

POLM 203

СЪВРЕМЕННИ
МЕЖДУНАРОДНИ ПРОБЛЕМИ

*Тема 6 УПРАВЛЕНИЕ НА
КОНФЛИКТИ*

A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned in the bottom right corner of the slide, adding a decorative element to the background.

КРИЗА – КОНФЛИКТ 1

- ◆ Теоретизирането на конфликтите започва през Студената война
- ◆ Кризата се определя като форма на поддържано насилие и непрекъснато противопоставяне, която трябва да оказва влияние върху решенията на другата страна

КРИЗА – КОНФЛИКТ 2

- ◆ Според ескалацията
 - ◆ Според употребата на сила
 - ◆ Според потенциала за разрешаване
-
- A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned in the bottom right corner of the slide, partially overlapping the background.

КРИЗА – КОНФЛИКТ 3

Според ескалацията

- ◆ Предварителен етап на въоръжен конфликт
 - ◆ Ескалация на не овладяна криза
-
- A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned in the bottom right corner of the slide, extending from the right edge towards the center.

КРИЗА – КОНФЛИКТ 4

Според употребата на сила

- ◆ Ситуация на напрежение при която не се употребява широко мащабна сила
 - ◆ Противоречията се разрешават с употреба на сила
-
- A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned in the bottom right corner of the slide, partially overlapping the text area.

КРИЗА – КОНФЛИКТ 5

Според потенциала за разрешаване

- ◆ Ситуации, при които може да се преговаря и да бъде намерен компромис
- ◆ Ситуации, които се разрешават чрез побеждаването или отстраняването на едната страна

ПОНЯТИЕ ЗА КРИЗА - 1

- ◆ Преди ядрената епоха – преход между мира и войната
- ◆ По време на Студената война – състояние на редуващи се остри моменти в международните отношения
- ◆ След ядрената епоха – фаза между мира и войната

ПОНЯТИЕ ЗА КРИЗА - 2

- ◆ Състояние, което отразява наличието на противоречия, които са преодолими поради общността на интересите на съответните страни

ПОНЯТИЕ ЗА КРИЗА - 3

◆ Кризата се характеризира с:

- *общност на основните интереси*
 - *управляемост на ситуацията*
 - *водене на преки преговори между противостоящите страни*
 - *намиране на взаимно изгодно решение*
-

ПОНЯТИЕ ЗА КОНФЛИКТ

- ◆ Директно разногласие на идеи и интереси
- ◆ Несъвпадение, битка, борба, антагонизъм
- ***Военният сблъсък е само една от формите на конфликт***

ПРИЧИНИ ЗА КОНФЛИКТИ

Социално – структурни теории

- ◆ **Реализъм** – причините за конфликти са в противоборството между националните държави
- ◆ **Либерализъм** – причините за конфликти са в диспропорцията Север - Юг (богати – бедни държави) и липсата на взаимодействия между центровете на сила
- ***На това ниво се утвърждава идеята, че двуполюсният модел е предсказуем и управляем.***

ПРИЧИНИ ЗА КОНФЛИКТИ

Глобално ниво – формални теории

- ◆ **Причините за конфликти са в разрушаването на глобални човешки ценности и интереси**
 - *Глобалните човешки интереси са тези, които трябва да спасяват от разрушаване не само човечеството, но и цялата екологична система*
 - *Концепцията за "устойчиво развитие" съдържа идеята за хармония между социална и екологична сфера.*
 - *През глобалните ценности могат да се моделират локални конфликти (Близък Изток, постсъветското пространство)*

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Критерии за типологизация

- ◆ Според териториалния обхват – вътрешнодържавни и междудържавни
 - ◆ Според причините – традиционни и нетрадиционни
 - ◆ Според контекст и съдържание разнообразието е още по-голямо.
-

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Според териториалния обхват

Вътрешнодържавни:

- ◆ Трябва да бъде в рамките на определени държавни граници
- ◆ Правителството е участник в конфликта
- ◆ Другата страна да бъде способна да окаже сериозна съпротива

Пример: Косово преди независимостта; Сирия, Либия

- ❖ *Всички конфликти, които не отговарят на тези условия могат да се класифицират като **комунално насилие** (студентски бунтове) или **регионални вътрешни войни** – (Кашмирският конфликт между Индия Пакистан)*

Междудържавни:

- ◆ Конфликт в който участват минимум две суверенни държави
(локален конфликт или световна война)
- ◆ Предизвикват намеса или ненамеса на международната общност, което се нарича „интернационализация“ на конфликта

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Според причините

Традиционни:

- ◆ Териториални конфликти свързани с разширяване или защита на територията
- ◆ Конфликти за формиране на сфери на влияние
- ◆ Етнически конфликти
- ◆ Търговски войни
- ◆ Научно-техническата надпревара, като източник на конфликт

➤ **Тук основни участници са държавите. Предмет на конфликтите са техните интереси**

Нетрадиционни:

- ◆ Сблъсък между глобалните компании и националната идея
- ◆ Конфликт богати – бедни
- ◆ Цивилизации срещу универсализъм
- ◆ Виртуалност срещу реалност
- ◆ Ресурсни войни

➤ **Те нямат конкретно териториално измерение. Отдава се значение на субекти, чието влияние и мощ нарастват**

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Според контекст и съдържание - 1

- ◆ **От гледна точка на международното право:**
 - **В съответствие с принципите и нормите**
 - **В нарушение на изискванията на правото**

(Пример: Косово, защото няма санкция на ООН за разрешаване на действията на регионална организация - НАТО)

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Според контекст и съдържание - 2

◆ От гледна точка на **политическите критерии**:

- Според приоритета на националните интереси – **съответстващи или не съответстващи на тях**
- Според състава на участващите – **коалиционни, междудържавни, вътрешни, национални, освободителни**
- По характера на политическите цели – **за защита на суверенитета и териториалната цялост; за възстановяване на международния мир и сигурност; в името на завоевателни цели.**
- По характера на противоречията – **стратегически, политически, икономически, териториални, етнически, религиозни.**
- Според степента на социално-икономическото развитие на участниците – **между развити индустриални държави; между развиващи се държави; между развити и развиващи се държави**

ВИДОВЕ КОНФЛИКТИ

Според контекст и съдържание - 3

Според мащаба и техническите критерии:

- ❑ Световни и локални
 - ❑ Ядрени и конвенционални
 - ❑ С висока, средна и ниска интензивност
-
- A stylized, dark teal silhouette of a mountain range is positioned in the bottom right corner of the slide, extending from the right edge towards the center.

НИВА НА АНАЛИЗ НА КОНФЛИКТИ - 1

- ◆ Да се определят видът, причините и мащабът, който конфликтът заема в международната среда според дадената по-горе класификация на конфликтите:

Глобален, континентален, регионален, локален, между две и/или няколко страни

- ◆ Да се анализира има ли косвени участници и да се конкретизират мотивите и интересите на тези участници:

Така може да се прецени от къде може да се окаже въздействие или помощ

- ◆ Да се изведат конкретните интереси, които са засегнати:

Така се установява, какво място заемат защитаваните интереси в приоритетите на участващите страната

НИВА НА АНАЛИЗ НА КОНФЛИКТИ - 2

- ◆ Да се анализират възможностите за реализиране на набеязаните цели:
Така се уточняват средствата, с които могат да се осъществят набеязаните цели, последствията и евентуалните загуби от конфликта.
- ◆ Отново се анализират косвените участници и тяхното влияние върху конфликта:
Така се преценява могат ли да бъдат привлечени към една от страните
- ◆ Да се проследи динамиката и направлението на възникналия конфликт:
Така се установява какви рамки ще придобие и се определя посоката и интензитета на регулирането
- ◆ Конструирание на прогнозен модел за развитие на конфликта:
Така се уточняват действията за намаляване на неопределеността на средата и се определят средствата за въздействие

ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КОНФЛИКТА - 1

- **Съответните мерки се предприемат в зависимост от това на кой етап в развитието се намира конфликтът**

◆ Те могат да бъдат:

- 1. Посредничество и организиране на преговори**, в които да вземат участие засегнатите страни. Могат да бъдат инициирани от страните участници или от трета държава, заинтересована от разрешаването на конфликта; или организация, чийто членове са страните (ООН, НАТО). Преговорите се организират в трета, неутрална държава

Пример: Малта 1989 г. – СССР, САЩ; Рамбуйе 1999 г. – Косово (сърби, албанци; Турция в украинския конфликт)

Предварителните преговори също могат да се организират в неутрална държава и да бъдат официални или неофициални

ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КОНФЛИКТА - 2

2. **Организиране на конференции**, за да се установят общите допирни точки и да се започне диалог. Това може да стане, чрез среща на ръководителите на съответните страни

3. Могат да се предложат **алтернативни пътища за регулиране** на конфликта:

- Посредством **linkage** – прави се предложение, което да решава друг възникнал проблем
- Чрез **финансиране** - отпускане на заеми, инвестиции в проекти
- Чрез **непряка заплаха**, че отношенията между двете страни могат да се влошат
- Чрез **“замразяване”** на международните авоари на една от страните
- Чрез налагане на **икономически санкции**: **тотални** – като се затвори достъпът до световните финансови и търговски пазари; **частични** – налага се ембарго върху определени продукти (оръжие, енергийни суровини); **лишаване от достъп до международни информационни потоци**

ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КОНФЛИКТА - 3

4. Употреба на сила. Тя може да има следните варианти:

- Частична финансова, материална и военна помощ за една от страните
- Оказване на пълна помощ, чрез включване на собствени военни части в конфликта

Военната намеса може да бъде:

тотална с включването на всички родове войски (Виетнам, Афганистан);

и частична с участието напр. на два рода войски (въздушни и морски – Косово, Украйна).

Времето за намеса трябва да бъде точно избрано в зависимост от фазата на конфликта, и това е конкретно за всеки отделен случай

ПОНЯТИЯ, СВЪРЗАНИ С РЕГУЛИРАНЕТО НА КОНФЛИКТИ - 1

◆ Мирно уреждане:

Всяко писмено или не писмено, взаимно съгласие между страните, което временно премахва една или няколко от причините, породили конфликта. То цели преди всичко спирането на насилието и явната враждебност. Процедурите за уреждане са принудителни в смисъл, че една или всички страни в конфликта трябва да се откажат от нещо, за да спре насилието. Същността на конфликта обаче остава непроменена

➤ ***Външните посредници трябва да останат и след уреждането или да се заменят с други.***

ПОНЯТИЯ, СВЪРЗАНИ С РЕГУЛИРАНЕТО НА КОНФЛИКТИ - 2

◆ Разрешаване:

Процес, при който се търсят първопричините, за да се премахне враждебността.

Три същностни характеристики на процеса:

1. *Резултатите трябва да разрешават основните проблеми, а не само симптомите*
2. *Резултатите трябва да са приети от всички страни в конфликта*
3. *Да има до известна степен удовлетворяване на интересите на страните в конфликта*

➤ **Процесът на разрешаване е всестранна стратегия, след която посредниците могат да се оттеглят**

НЕ - СИЛОВИ АЛТЕРНАТИВИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА КОНФЛИКТ

Те благоприятстват откриването на истинските причини за конфликта и включват:

- **Ранно предупреждение**

Позволява да се анализира възможното развитие на конфликта и да се изяснят възможностите за разрешаване. Извършва се от: правителства, мисии на ООН, регионални организации и NGO.

- **Разузнаване**

Цели да предостави информация на посредниците. Тъй като е от значение достоверността на събраните факти, трябва да се има предвид каква надеждност имат източниците. Събраните факти се систематизират и анализират безпристрастно.

- **Стабилизиращи мерки**

Включват хуманитарна помощ – храна и подслон за бежанци, за да се предотврати ново насилие, породено от липсата им. Извършва се от: правителства, мисии на ООН, регионални организации и NGO.

- **Превантивно разполагане на сила**

Разполагане на мироопазващи сили, за да се предотврати превръщането на кризата в конфликт (Пример: Македония 1993 – сили на ООН ЮНПРЕДЕП, които остават до 1998 г.

ЕТАПИ НА КОНФЛИКТ

I ФАЗА	Международен спор	II ФАЗА	Военни инцидент	III ФАЗА	Военни действия	IV ФАЗА			V ФАЗА	VI ФАЗА
						КОНФЛИКТ				
						Ниска интензивност	Средна интензивност	Война		
СТАБИЛЕН МИР		ПРЕДКРИЗИСЕН ПЕРИОД		КРИЗА					ПОСТ КРИЗИСЕН ПЕРИОД ↓ РОЛЯ НА МЕДИАТОРА	СТАБИЛЕН МИР

Ниска интензивност – ограничени военни действия; предизвикване на реакция.

Средна интензивност – ограничени политически цели, но цялата държава не е стабилна; локализиран конфликт.

Все по-актуални зони на конфликти в началото на третото десетилетие на 21 век

◆ В индо-тихоокеанския регион, защото:

1. В него е съсредоточена основната комуникация в световната морска търговия – 60% минава през Азия и 30% през Южно-китайско море.

Може да засегне Европа чрез доставки, храни, околна среда и дори пандемии.

1. Геополитическото предизвикателство на Китай, като нарастващ център на сила в постбиполярния СВЯТ.

Формулиран като предизвикателство в последната стратегия за сигурност на САЩ (*„най-сериозното геополитическо предизвикателство“ и „единственият конкурент да промени международния ред“*),

И в новата стратегическа концепция на НАТО от лятото на 2022 г. и на срещата на външните министри на НАТО в Букурещ на 30 ноември 2022 г. (*„стреми се да контролира критична инфраструктура на съюзниците от НАТО; отказва да осъди войната на Русия в Украйна; засилва се търговският дисбаланс в икономическите отношения на Западния свят с Китай“*).

INDO-PACIFIC REGION

Индотихоокеанският фокус

- ◆ Фокусът на стратегическите предизвикателства започва да се измества на изток към Китай и защото през войната в Украйна вече е укрепен източния фланг на НАТО, а разширяването е блокирано в средносрочна перспектива.
- ◆ Срещу това възразяват страни членки на ЕС (Германия и източноевропейските съюзници от НАТО) и Пекин, който го възприема като отклоняване от първоначалния мандат на Трансатлантическия съюз.
- ◆ За източния фокус са САЩ, Канада, Великобритания и Франция, които имат интереси в индотихоокеанския регион, френските отвъдморски територии (департаменти и общности)
- ◆ Разликата между департаментите и общностите е, че вторите не са в Шенген.
- ◆ Китай засилва своето влияние в международните организации и в определени региони (Близкия Изток, Северна Африка, Южна Америка.

Отвъд морските департаменти и общности на Франция

Post-Brexit Britain

The U.K. will formally request to join the Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership

■ CPTPP members ■ U.K.

Geopolitics of AUKUS

Legend

- Members
- Potential members
- Systemic competitors
- Naval station or facility

Стратегически съюзи на САЩ в индо-тихоокеанския регион – Quad
(Австралия, Индия, Япония, САЩ) създаден 2007-2008, възстановен 2017

